

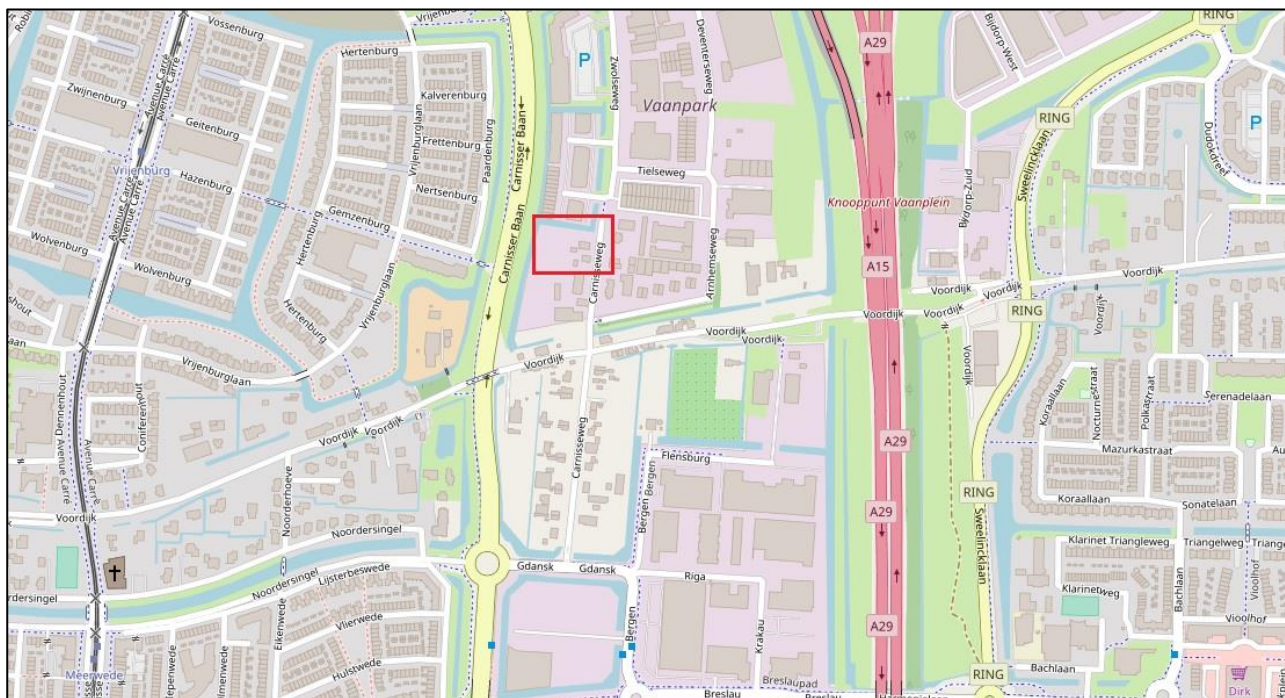
Notitie

Opdrachtgever: LL.M. Tas, Wissing B.V.
Auteur: S.D. Elzerman, MSc
Betreft: Vervolgonderzoek Wnb Carnisseweg 48
te Barendrecht
Projectnummer: 2004
Datum: 6 september 2019
Status: Definitief

bezoekadres:
Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Westzeedijk 345
3015 AA Rotterdam
telefoon: 010 – 266 04 70
e-mail: info@bureaustadsnatuur.nl
www.bureaustadsnatuur.nl

Inleiding

Voor het woonkavel van de Carnisseweg 48 in de gemeente Barendrecht (Figuur 1), provincie Zuid-Holland, ligt een plan voor herinrichting van het terrein. De initiatiefnemer is van plan om de huidige bebouwing van het plangebied te verwijderen en het terrein in twee woonkavels te splitsen. Een aanpassing in het bestemmingsplan is nodig om op beide kavels een nieuwe woning te kunnen realiseren. Ter voorbereiding op de bestemmingsplanwijziging is een quick scan in het kader van de Wet natuurbescherming uitgevoerd (Elzerman 2018). Bij de quick scan werd een nest van *Huismus Passer domesticus* vastgesteld aan de voorzijde van de woning. Aangezien het veldbezoek laat in het broedseizoen plaatsvond, was niet uit te sluiten dat eerder in het broedseizoen meer nesten bezet waren. Daarnaast kon niet geheel worden uitgesloten dat de coniferenhaag langs de achtertuin gebruikt werd als roestplaats (gezamenlijke overwinteringsplaats) van *Ransuil Asio otus*. Hoewel de coniferenhaag op het terrein van de buurman staat, kunnen werkzaamheden binnen het plangebied verstorend werken voor de uilen. Dit gaf aanleiding om vervolgonderzoek naar het gebiedsgebruik door *Ransuil* en *Huismus* uit te laten voeren. In deze notitie wordt verslag gedaan van de bevindingen uit het vervolgonderzoek.

Figuur 1. Ligging van het plangebied aan de Carnisseweg in Barendrecht (©OpenStreetMap-auteurs 2018).

Methodiek

Het onderzoek is uitgevoerd op basis van drie veldbezoeken. Tijdens elk bezoek is gelet op (sporen van) aanwezigheid van Huismus en Ransuil.

Het onderzoek naar het gebiedsgebruik door Huismussen is uitgevoerd tijdens de broedtijd. De Huismus staat op de lijst met jaarrond beschermde vogelsoorten (Ministerie van LNV 2009). Nesten en vaste rustplaatsen van deze vogel zijn gedurende het gehele jaar beschermd. Dit geldt voor de broedplek, maar ook gezamenlijke slaapplekken omdat het een vitaal onderdeel van de leefomgeving vormt. Wanneer de ruimtelijke ontwikkeling een dergelijke locatie aantast dan zijn beschermingsmaatregelen en/of een ontheffing op de Wet natuurbescherming (Wnb) vereist.

Voor de Huismus ligt de onderzoeksperiode tussen 10 maart en 20 juni. Het onderzoek bestond uit drie veldbezoeken in maart, april en mei 2019 (Tabel 1). De bezoektijden in de tabel hebben betrekking op het plangebied. Daarnaast is in de omgeving gekeken naar aanwezigheid van Huismussen om een indruk te krijgen van de omvang van een lokale kolonie. Uit de Natuurwaardenkaart van de BAR-organisatie was bekend dat ten zuiden van het plangebied Huismussen broeden (Elzerman 2015 met aanvullingen uit 2016-2018). Tijdens de bezoeken is het gehele plangebied geïnventariseerd op aanwezigheid van Huismussen. Hierbij zijn de richtlijnen van het Kennisdocument gevolgd (BU12 2017). Alle individuen zijn digitaal ingetekend op een veldkaart (o.b.v. GPS-locatie). Van elke Huismus is het gedrag, het geslacht en de leeftijd genoteerd voor zover mogelijk. Alle territoriumindicerende waarnemingen zijn in broedcodes vastgelegd en geïnterpreteerd volgens de landelijke richtlijnen voor broedvogelinventarisaties (Vergeer *et al.* 2016). Dit vormt een gestandaardiseerde methode om broedzekerheid vast te stellen. Daarnaast is een algemeen beeld verkregen van het gebiedsgebruik waarbij vaste schuilplekken en gezamenlijke slaapplekken zijn genoteerd. De aanwezigheid van Ransuil is onderzocht door onder de coniferen haag te zoeken naar braakballen. Daarnaast zijn de coniferen zelf zo goed mogelijk bekeken op uilen. De veldbezoeken zijn door een ecoloog met behulp van een verrekijker (Swarovski EL10x50) uitgevoerd.

Tabel 1. Datum, weersomstandigheden en tijdsperiode per veldbezoek aan het plangebied.

Datum	Bewolkingsgraad	Temperatuur	Wind	Tijd
19-03-2019	3/8	11 °C	2 WZW	16:00-16:45
24-04-2019	5/8	22 °C	5 Z	12:00-13:00
16-05-2019	6/8	12 °C	3 O	9:50-10:50

Resultaten

Bij het onderzoek zijn drie nesten van Huismussen vastgesteld (Figuur 5). De nesten bevonden zich allen op het oostelijke dakvlak/voorzijde van de woning. In maart was nog geen activiteit van Huismussen binnen het plangebied, maar in april en mei was het wel druk rondom de nestplaatsen. In april zaten de mannetjes te zingen voor de nestplaats (Figuur 2). Daarbij werd ook waargenomen dat de mussen onder de dakpannen kropen. In mei hadden de mussenparen jongen en werden voedselvluchten naar de nesten gezien. Eén broedpaar sleepte met nestmateriaal naar een locatie, waar in april ook al nestindicerend gedrag werd gezien. Mogelijk waren bij dit nest al jongen uitgevlogen en werd gestart met een tweede broedsel. Huismussen kunnen per jaar twee tot drie legsels grootbrengen (Heij 1985). De exacte nestplekken bevonden zich onder de eerste rij dakpannen vanaf de dakgoot (2x) en onder een loodslab bij de zwarte kunststof schoorsteen (Figuur 3).

De waarnemingen van nestbouw (brc. 9) en oudervogels met voedsel (brc. 14) vormen hoge broedcodes die wijzen op zekere broedgevallen.

Figuur 2. Mannetje Huismus voor de ingang van een nest (24-04-2019).

Figuur 3. Vrouwte Huismus met voer nabij nest (op de voorgrond onder dakpan bij loodslab; 24-04-2019).

Bij de loods zijn geen Huismussen waargenomen. De plek onder de goot van de loods, waar tijdens de quick scan sporen van een (oud) vogelnest werden gevonden (Figuur 8 in: Elzerman 2018), is bij dit vervolgonderzoek niet gebruikt door Huismussen. Er zijn bij de loods overigens ook geen andere broedvogels vastgesteld.

In de tuin zijn geen vaste verblijfplaatsen (zoals schuilplek of slaapplek) van Huismussen vastgesteld. Vermoedelijk wordt een gezamenlijke slaapplek ten zuiden van de Voordijk gebruikt (Figuur 5). Daar was veel activiteit in de struiken en hagen. Bovendien pendelden de Huismussen uit het plangebied regelmatig naar de tuinen ten zuiden van de Voordijk.

Langs de Voordijk en de woningen ten zuiden ervan (langs de Carnisseweg) zijn in totaal 11 nestlocaties vastgesteld (Figuur 5). De waarnemingen van dit onderzoek zijn aangevuld met gegevens uit de Natuurwaardenkaart (Elzerman 2015 met aanvullingen uit 2016-2018).

Tijdens geen van de bezoeken zijn sporen gevonden die wijzen op aanwezigheid van Ransuilen in de coniferen haag. Ook uit het recente verleden zijn geen waarnemingen van Ransuilen bekend uit het plangebied en de directe omgeving (Elzerman 2015 met aanvullingen uit 2016-2018). Een vaste rust- en verblijfplaats van Ransuilen in het plangebied worden uitgesloten.

Figuur 4. Spreeuw met voer op het dakkapel van de woning in het plangebied (24-04-2019).

Figuur 5. Overzicht van de nestplaatsen van Huismussen binnen het plangebied (rode stippen binnen rode kader) en in de directe omgeving (gele stippen).

Naast Huismussen broedde ook één paartje Spreeuwen in de woning aan de Carnisseweg 48. De toegang tot het nest bevond zich onderaan de noordpunt van het oostelijke dakvlak/voorzijde woning. Via de regengoot had de Spreeuw hier toegang tot onder de dakpannen (Figuur 4).

In de tuin broeden enkele soorten zangvogels waargenomen. Dit is niet uitputtend onderzocht, maar nestindicerend gedrag is in ieder geval vastgesteld van Turkse tortel *Streptopelia decaocto*, Merel *Turdus merula*, Heggenmus *Prunella modularis* en Tjiftjaf *Phylloscopus collybita*. Alle inheemse soorten broedvogels en hun nesten zijn beschermd gedurende de broedtijd.

Conclusie en aanbevelingen

Voor de splitsing van een woonkavel aan de Carnisseweg 48 in de gemeente Barendrecht moet het bestemmingsplan gewijzigd worden. De huidige bebouwing zal verdwijnen en plaatsmaken voor woningen op de twee woonkavels. In het kader van deze ruimtelijke ontwikkeling is een onderzoek naar de jaarrond beschermde Huismus en Ransuil uitgevoerd. Dit vormt een vervolgonderzoek op de quick scan uit 2018 (Elzerman 2018).

Tijdens het onderzoek zijn drie nestplaatsen van Huismus vastgesteld. De nesten bevinden zich allen op het oostelijke dakvlak/aan de voorzijde van de woning (Figuur 3). Binnen het plangebied zijn geen andere vaste rust- en verblijfplaatsen, zoals een gezamenlijke slaapplek, vastgesteld. De broedparen in het plangebied maken deel uit van een kolonie die zich concentreert ten zuiden van de Voordijk (Figuur 5). Bij het verwijderen van de woning gaat ook de nestgelegenheid van de Huismus verloren. In de nieuwe situatie wordt het mogelijk twee woningen in het plangebied te bouwen. Dit maakt het mogelijk om het plangebied in toekomstige situatie weer geschikt te maken voor Huismussen.

Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor aanwezigheid van Ransuilen in het plangebied. De coniferen haag werd niet gebruikt als nest of roestplaats.

Buiten de Huismussen maken ook enkele andere zangvogels, waaronder Spreeuw, Turkse tortel, Merel, Heggenmus en Tjiftjaf, gebruik van het plangebied om te broeden. De nesten van alle inheemse vogelsoorten in Nederland zijn gedurende de broedtijd beschermd (Art. 3.1 uit Wnb). Ze mogen niet opzettelijk aangetast, verstoord of verwijderd worden. De broedtijd is geen wettelijk vastgestelde periode, maar wordt bepaald door de broedactiviteit van de vogel.

Voor het verwijderen van de woning met daarin nesten van Huismussen dienen beschermingsmaatregelen genomen te worden. Deze maatregelen houden kortweg in dat vervangende nestgelegenheid in de nabije omgeving aangeboden moet worden om de periode van sloop en nieuwbouw te overbruggen, in de nieuwbouw dient vervangende nestgelegenheid gecreëerd te worden en de werkzaamheden moeten buiten het broedseizoen opgestart worden (BIJ12 2017). Een gedetailleerde uitwerking van de beschermingsmaatregelen dient vastgelegd te worden in een Activiteitenplan ter onderbouwing van de ontheffingsaanvraag en een Ecologisch Werkprotocol voor de uitvoering.

Voor het aantasten en verwijderen van de jaarrond beschermde nestplaatsen van Huismussen kan een ontheffing op de Wet natuurbescherming aangevraagd worden (Art. 3.8). In de provincie Zuid-Holland moet een ontheffingsaanvraag ingediend worden bij de Omgevingsdienst Haaglanden. De ontheffing kan aangevraagd worden op basis van een wettelijk belang dat de activiteit dient. De aanvraag dient voorzien te zijn van een Activiteitenplan waarin de ruimtelijke ontwikkeling wordt beschreven. Om het negatieve effect op de beschermde soort tot een minimum te beperken wordt beschreven welke beschermingsmaatregelen getroffen worden. Hierbij wordt een alternatievenafweging gemaakt om de aantasting van de nesten te voorkomen. Houdt rekening met een behandeltermijn van tenminste 13 weken, waarbij de Omgevingsdienst de mogelijkheid heeft om deze termijn met 7 weken te verlengen.

Daarnaast dient te allen tijde de Zorgplicht (Art. 1.11 uit Wnb) in acht genomen te worden. Dit is een algemene fatsoenseis ten aanzien van alle in het wild levende planten en dieren. Controleer bijvoorbeeld voorafgaand aan het verwijderen van beplanting op aanwezigheid van Egel *Erinaceus europaeus*. Als dit dier wordt aangetroffen geef het dan de ruimte om het werkterrein te verlaten of het verplaats het dier naar een geschikte plek in de directe omgeving. Voorkom onnodige schade aan planten of dieren.

De nieuwbouw biedt gelegenheid om meerwaarde te creëren voor de biodiversiteit. Door in de ontwerpfase al rekening te houden met de mogelijkheden voor flora en fauna kan een bijdrage geleverd worden aan de lokale biodiversiteit (Vink, Vollaard & de Zwarte 2017). Het gaat hierbij niet alleen om beschermde soorten, maar om de biodiversiteit in het algemeen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het creëren van broedgelegenheid voor de bedreigde Spreeuw of het inrichten van een bloemrijke tuin voor wilde bijen en andere insecten. Dergelijke maatregelen zijn geen wettelijke verplichting, maar dragen bij aan een vergroting van de biodiversiteit. De aanwezigheid van planten en dieren in de woonomgeving vergroten bovendien het woongenot (Cox *et al.* 2017).

Literatuur

- BIJ12. 2017. Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.
- Cox, D.T.C., Shanahan, D.F., Hudson, H.L., Plummer, K.E., Siriwardena, G.M., Fuller, R.A., Anderson, K., Hancock, S. en K.J. Gaston. 2017. Doses of Neighborhood Nature: The Benefits for Mental Health of Living with Nature. *BioScience*. 67(2): pp. 147-155.
- Elzerman, S.D. 2015. Natuurwaardenkaart Albrandswaard en Barendrecht. Rapportnr. 2015-01. Elzerman Ecologisch Advies, Maasdam.
- Elzerman, S.D. 2018. Flora en fauna quickscan Carnisseweg 48 te Barendrecht. Rapportnr. 2018-N20. Elzerman Ecologisch Advies, Maasdam.
- Heij, C.J. 1985. Comparative ecology of the house sparrow *Passer domesticus* in rural, suburban and urban situations. Proefschrift Vrije Universiteit Amsterdam.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep (Dienst Regelingen, brief 26 augustus 2009, kenmerk ffw2009.corr.046) te downloaden van de website van het Ministerie van EL&I.
- Provinciale Staten van Zuid-Holland. 2016. Besluit van Provinciale Staten van Zuid-Holland van 9 November 2016, tot de vaststelling van de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland, met nummer 6949. Provinciaal Blad nr. 6788, 20 december 2016. Provincie Zuid-Holland, Den Haag.
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
- Vergeer, J.W., van Dijk, A.J., Boele, A., van Bruggen, J. & F. Hustings. 2016. Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Vink, J., Vollaard, J. & N. de Zwarte. 2017. Stadsnatuur maken/Making Urban Nature. Nai010 uitgevers, Rotterdam.

Bijlage – Wettelijk kader

1. Inleiding

De Wet Natuurbescherming is per 1 januari 2017 van kracht en vervangt de Flora- en faunawet, de Boswet en de Natuurbeschermingswet 1998. De informatie hieronder vat de belangrijkste feiten samen met betrekking tot de bescherming van soorten via de Wet natuurbescherming, en is gericht op personen en instanties die te maken krijgen met de wet in het kader van ruimtelijke ontwikkeling, beheer en onderhoud. Uitvoering van de wet valt onder de verantwoordelijkheid van de provincies, met uitzondering van grote infrastructurele projecten aan onder meer waterwegen; daarbij blijft de Rijksoverheid het bevoegd gezag. De inhoud van deze samenvatting betreft in eerste instantie de algemeen geldende verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming en in tweede instantie de Zuid-Hollandse context waarin deze verbodsbepalingen moeten worden toegepast. De aanvullende regelgeving rond bescherming van soorten in Natura 2000-gebieden wordt hier slechts kort besproken.

2. Doel van de Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming beschermt de van nature in Nederland in het wild voorkomende planten en dieren en natuurgebieden.

3. Beschermingsregimes soorten

In de Wet natuurbescherming zijn drie categorieën soorten onderscheiden met een eigen beschermingsregime en daaraan gekoppelde verbodsbepalingen: vogels, habitatrichtlijnsoorten en overige soorten. Een soort kan niet onder meer dan één van deze regimes vallen. Vogels vallen per definitie onder het regime van de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn betreffen Europese beschermingsregimes waar met de verbodsbepalingen artikel 3.1 en 3.5 in de Wet natuurbescherming in Nederland invulling aan wordt gegeven. Het regime 'andere soorten', artikel 3.10, heeft betrekking op soorten die alleen vallen onder een nationaal beschermingsregime; deze soorten zijn niet vermeld in de Europese richtlijnen. De drie beschermingsregimes met hun verbodsbepalingen zijn hieronder weergegeven.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel B, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8 (bepalingen dat ontheffing of vrijstelling kan worden verleend, hier niet uitgebreid besproken), met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel B, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de Bosmuis, de Huisspitsmuis en de Veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

4. Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland

De provinciale verordening bevat onder andere regels voor faunabeheereenheden en diverse vrijstellingen voor het bestrijden van schade en het uitvoeren van werkzaamheden. Ook is in de verordening opgenomen voor welke soorten een vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming (zie de soortenlijst verderop onder 'Beschermd andere soorten in Zuid-Holland (artikel 3.10)'). Voor de verordening, zie: <http://bit.ly/2n5cKWP>

5. Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland

In de provinciale beleidsregel staan onderwerpen als het verlenen van tegemoetkomingen in de faunaschade en de vergunningverlening voor Natura 2000-gebieden in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof. Voor de beleidsregel, zie: <http://bit.ly/2ml3pMk>

6. Vogelsoorten met een (potentieel) ongunstige staat van instandhouding in Zuid-Holland (artikel 3.1)

Naar aanleiding van artikel 3.1 lid 5 heeft Bureau Stadsnatuur een lijst opgesteld van vogelsoorten waarbij verstoring van wezenlijke invloed kan zijn op de staat van instandhouding in Zuid-Holland. Het betreft soorten die als broedvogel in de provincie voorkomen en waarvoor onder de Flora- en faunawet reeds een jaarronde bescherming van nestlocaties en vaste rustplaatsen gold (de onder de Flora- en faunawet als 'categorie 1 t/m

4' gekwalificeerde soorten), aangevuld met soorten die op basis van actuele gegevens van Sovon een ongunstige staat van instandhouding kennen (de voorheen als 'categorie 5' gekwalificeerde soorten met een negatieve populatietrend en/of een kleine, kwetsbare populatie) en waarvoor derhalve gemitigeerd of gecompenseerd zou moeten worden in geval van conflicterende ruimtelijke ontwikkeling en beheer.

Deze lijst is niet uitputtend en kan naar aanleiding van ontwikkelingen in de toekomst worden gewijzigd op basis van ecologisch zwaarwegende omstandigheden, zoals veranderingen in populatie-omvang of areaal van een soort. Het effect van de ingreep op de instandhouding van de soort is uiteindelijk leidend in de afweging of sprake is van een beschermde (en daarmee ontheffingsplichtige) situatie. Het gaat om de volgende 85 soorten:

Appelvink	Groene specht	Krooneend	Roerdomp	Tureluur
Baardmannetje	Grote gele kwikstaart	Kwak	Roek	Veldleeuwerik
Blauwe reiger	Grote karekiet	Kwartelkoning	Scholekster	Velduil
Boerenzwaluw	Grote mantelmeeuw	Kleine zilverreiger	Slechtvalk	Visdief
Bontbekplevier	Grutto	Lepelaar	Slobeend	Waterral
Boomvalk	Havik	Matkop	Snor	Watersnip
Bosuil	Huisbus	Middelste zaagbek	Sperwer	Wielewaal
Bruine kiekendief	Huiszwaluw	Noordse stern	Spotvogel	Wilde eend
Buizerd	Grote zilverreiger	Nachtegaal	Spreeuw	Wintertaling
Dwergstern	Ijsvogel	Oeverzwaluw	Sprinkhaanzanger	Woudaap
Eider	Kerkuil	Ooievaar	Steenuil	Wulp
Gele Kwikstaart	Kievit	Patrijs	Steltkluit	Zomertaling
Gierzwaluw	Kleine bonte specht	Porseleinhoen	Stormmeeuw	Zomertortel
Goudvink	Kleine plevier	Purperreiger	Strandplevier	Zilvermeeuw
Graspieper	Kluis	Raaf	Tafeleend	Zwarte roodstaart
Grauwe Klauwier	Kneu	Ransuil	Tapuit	Zwarte stern
Grauwe vliegenvanger	Koekoek	Ringmus	Torenvalk	Zwartkopmeeuw

7. Beschermde habitatrichtlijnsoorten in Zuid-Holland (artikel 3.5)

Soorten uitsluitend vermeld in Bijlage II – Beschermingsregime artikel 3.5 alleen van toepassing in Natura 2000-gebieden.

De volgende 2 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen uitsluitend in voor deze soorten aangewezen Natura 2000-gebieden onder het beschermingsregime artikel 3.5:

Nauwe korfslak	Zeggekorfslak
----------------	---------------

Soorten vermeld in Bijlage IV – Beschermingsregime artikel 3.5 van toepassing.

De volgende 39 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen onder het beschermingsregime artikel 3.5:

Groenknolorchis	Boomkikker	Otter	Meervleermuis	Dwergvinvis
Platte schijfthoren	Heikikker	Bosvleermuis	Rosse vleermuis	Gewone dolfijn
Bataafse stroommossel	Kamsalamander	Franjestaart	Ruige dwergvleermuis	Gewone vinvis
Gevlekte witsnuitlibel	Poelkikker	Gewone baardvleermuis	Tweekleurige vleermuis	Griend
Groene glazenmaker	Rugstreeppad	Gewone dwergvleermuis	Vale vleermuis	Potvis
Rivierrombout	Zandhagedis	Gewone grootoorvleermuis	Watervleermuis	Tuimelaar
Houting	Bever	Kleine dwergvleermuis	Bruinvis	Witsnuitdolfijn
Steur	Noordse woelmuis	Laatvlieger	Bultrug	

8. Beschermde andere soorten in Zuid-Holland (artikel 3.10)

De volgende 35 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen onder het beschermingsregime artikel 3.10 (NB: betreft uitsluitend als 'wild' gekwalificeerde plantensoorten; bron: verspreidingsatlas.nl):

Blaasvaren	Grote leeuwenklauw	Stofzaad	Grote modderkruiper	Grijze zeehond
Bokkenorchis	Karhuizer anjer	Schubvaren	Kwabaal	Steenmarter
Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Smalle raai	Ringslang	Waterspitsmuis

Brede wolfsmelk	Knolspirea	Stijve wolfsmelk	Boommarter
Bruinrode wespenorchis	Moerasgamander	Tengere veldmuur	Damhert
Dreps	Naakte lathyrus	Wolfskers	Das
Echte gamander	Rozenkransje	Aardbeivlinder	Eekhoorn
Glad biggenkruid	Ruw pazelzaad	Grote vos	Gewone zeehond

Soorten waarvoor in Zuid-Holland een vrijstelling geldt van beschermingsregime artikel 3.10

In Zuid-Holland is een vrijstelling van de verbodsbepalingen artikel 3.10 van toepassing op de volgende 22 soorten:

Bastaardkikker	Aardmuis	Egel	Konijn	Wezel
Bruine kikker	Bosmuis	Gewone bosspitsmuis	Ree	Woelrat
Gewone pad	Bunzing	Haas	Rosse woelmuis	
Kleine watersalamander	Dwergmuis	Hermelijn	Veldmuis	
Meerkikker	Dwergspitsmuis	Huisspitsmuis	Vos	

9. Geïntroduceerde soorten in Zuid-Holland

Soorten die zich door menselijk toedoen buiten hun natuurlijke areaal hebben gevestigd (geïntroduceerde soorten) vallen in Zuid-Holland niet onder de beschermingsregimes van artikel 3.1, 3.5 of 3.10, tenzij sprake is van een populatie die langer dan 50 jaren achtereen heeft standgehouden in de provincie (mond med. PZH, maart 2017). Voorbeelden in een Zuid-Hollandse context zijn beschermde plantensoorten uitgezaaid vanuit tuinen en Vroedmeesterpad, al dan niet moedwillig geïntroduceerd door terrariumhouders.

Plantensoorten die lokaal zijn geïntroduceerd en als 'niet wild' zijn beschouwd in Zuid-Holland, zijn onder meer:

Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Knollathyrus	Echte gamander	Bergnachtorchis	Wilde Weit
------------------------	------------	--------------	----------------	-----------------	------------

Diersoorten die zijn geïntroduceerd en als 'niet wild' zijn beschouwd in Zuid-Holland, zijn onder meer:

Boomkikker	Muurhagedis	Vroedmeesterpad	Quaggamossel	Aziatische modderkruiper	Blauwband
------------	-------------	-----------------	--------------	--------------------------	-----------

De beschermde status van soorten als Muskusrat (sinds 1975 gedocumenteerd voor de provincie) en Nijlgans (eerste geval in 1967) kan op grond van het bovengeschetste 50 jaar-criterium ter discussie worden gesteld.

10. Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgbeginsel (artikel 1.10 en 1.11) opgenomen: de intrinsieke waarde van soorten is vastgesteld in een doelbepaling en geldt voor alle soorten, los van een beschermingsregime. Het is een algemeen geldende fatsoenseis die erop neerkomt dat redelijkerwijs vermijdbare schade aan en versterking van planten en dieren moet worden voorkomen.

11. Wanneer ontheffing aanvragen?

Wanneer redelijkerwijs kan worden vermoed dat verbodsbepalingen ten gevolge van een voorgenomen activiteit worden overtreden, moet eerst worden bepaald of mitigerende (verzachtende) maatregelen de schade kunnen beperken of tenietdoen zodat het overtreden van het verbod kan worden voorkomen. Wanneer het overtreden van een verbod onvermijdelijk is en er moet worden gecompenseerd voor veroorzaakte schade, dan dient men een ontheffing aan te vragen. Het aanvragen van een ontheffing heeft alleen zin als de functionaliteit van een plangebied voor een beschermde soort voldoende nauwkeurig in beeld is gebracht. Meestal is hier een uitgebreid onderzoek voor nodig waarin rekening wordt gehouden met de seizoensactiviteit van een soort. Dergelijk onderzoek dient aan bepaalde richtlijnen te voldoen op basis waarvan de kwaliteit en volledigheid ervan worden gecontroleerd door de Omgevingsdienst (zie onder). Een randvoorwaarde is daarnaast dat een aanvraag vergezeld dient te gaan van een zogenaamd activiteitenplan. Hierin moet een initiatiefnemer van een potentieel schadelijke handeling het belang van de voorgenomen activiteit onderbouwen en aangeven welke mitigerende en/of compenserende maatregelen ten gunste van de soort(en) in kwestie worden getroffen.

12. Omgevingsvergunning via gemeente

Wanneer er sprake is van een omgevingsvergunning mogen ontheffingen voor beschermde soorten aanhaken. Bij aanhaken moet de gemeente een volledigheidstoets uitvoeren en verzorgt de gemeente de toetsing door de

Omgevingsdienst Haaglanden (ODH). Ten behoeve van een aanvraag zijn een onderzoeksrapport met inventarisatiegegevens en een activiteitenplan noodzakelijk. Met de aanvraag van een omgevingsvergunning is een wettelijke beslistermijn gemoeid van maximaal 26 weken. De gehele aanvraag verloopt via de gemeente. Voor meer informatie, zie: <https://www.omgevingsloket.nl>

13. Losse ontheffing via provincie

Wanneer een ontheffing aangevraagd moet worden waarbij geen omgevingsvergunning nodig is, is de beslistermijn 13 weken met maximaal 7 weken verlenging. De gehele aanvraag verloopt via Omgevingsdienst Haaglanden. De leges bedragen EUR 1800,-. Ten behoeve van een aanvraag zijn een onderzoeksrapport met inventarisatiegegevens en een activiteitenplan noodzakelijk. Voor meer informatie en aanvraagformulieren, zie:

<https://omgevingsdiensthaaglanden.nl/categorie/product/7-ontheffingverlening-soorten.html>

14. Gedragcodes

Gedragcodes in het kader van de Wet natuurbescherming worden alleen gemeentelijk of branchebreed opgesteld en dienen te worden goedgekeurd door het Ministerie van Economische Zaken. Bestaande gedragcodes die zijn goedgekeurd onder de Flora- en faunawet zijn, indien nog niet verlopen, nog altijd geldig voor de soorten die onder de Wet natuurbescherming onder één van de drie beschermingsregimes vallen. Voor nieuwe beschermde soorten waarvoor geen mitigerende maatregelen zijn vermeld in gedragcodes zal mogelijk een ontheffing noodzakelijk zijn. Voor soorten die niet (meer) onder een strikt beschermingsregime vallen hoeft niet per se te worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragcode. Er moet desalniettemin altijd rekening worden gehouden met de wettelijke zorgplicht.

15. Handhaving

Bij een vermoede overtreding van een verbodsbepaling in de Wet natuurbescherming kan handhaving worden ingeschakeld. In Zuid-Holland is de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (OZHZ) hiervoor verantwoordelijk. Voor meer informatie, zie:

<https://www.ozhz.nl/vergunningen-en-meldingen/groene-handhaving>

Melding van een vermoede overtreding:

Telefoon: 078-770 85 85

mail: meldingFfwet@ozhz.nl

website: <http://www.natuurzuidholland.nl/contact/>

Overige contactgegevens:

Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Afdeling Toezicht en Handhaving

Postbus 550

3300 AN Dordrecht